

ЕКСПЕРТИЗА ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКІВ З ІНОЗЕМНИХ МОВ

8 КЛАС

**В.Г. Редько,
завідувач відділу навчання іноземних мов,
кандидат педагогічних наук, доцент**

Сучасний шкільний підручник з іноземної мови – це автономний навчальний засіб, який відіграє роль інформаційної моделі педагогічної системи, що ґрунтується на компетентнісному, комунікативному, діяльнісному, особистісно орієнтованому, культурологічному підходах, і призначений для організації процесу взаємопов'язаного навчання учнів іноземної мови і культури народу, що нею спілкується.

Принципи побудови змісту навчання, презентованого у підручниках

- взаємопов'язаного навчання іноземної мови і культури;
- паралельного і взаємопов'язаного навчання усного (говоріння, аудіювання) та писемного (читання, письмо) мовлення;
- комплексного виконання комунікативної, виховної, розвивальної, освітньої цілей навчання іншомовного спілкування;
- індивідуалізації та диференціації навчання;
- відповідності навчальних матеріалів актуальному розвитку педагогічної, психологічної, методичної наук;

-
- доступності навчального змісту;
 - забезпечення міжпредметних зв'язків, зокрема з рідною мовою;
 - автентичності текстових навчальних матеріалів;
 - наступності змісту навчання як у структурних компонентах кожного підручника, так і у всій серії підручників за роками навчання;
 - варіативності змісту підручників, що дає вчителеві можливість, за потреби, видозмінювати та адаптувати його до наявних умов навчання;
 - відповідності навчальних матеріалів віковим особливостям учнів;

-
- ❑ типовості засобів навчання (типів і видів вправ і завдань, формату правил, обсягу структурних компонентів), їх уніфікація для всієї серії підручників;
 - ❑ достатності обсягу мовного і тематичного інформаційного матеріалу для виконання вимог навчальної програми та забезпечення іншомовних комунікативних міжкультурних намірів учнів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ШКІЛЬНИХ ПІДРУЧНИКІВ

- 1. Рівень дидактико-методичного забезпечення процесу навчання: прозорість основних положень концепції, за якою сконструйовано зміст підручника, в яких видах навчальної діяльності, в яких формах і якими способами вони реалізуються; як співвідносяться між собою компоненти моделі навчання, що використовується.**
- 2. Компетентнісне спрямування змісту навчання, зокрема наявність комунікативно-прагматичних матеріалів для висловлення ставлення до об'єктів спілкування, аргументації своїх думок, обґрунтування власної позиції, усвідомленого використання способів діяльності, спрямо-**

ваних на засвоєння значення, форми і функцій мовних одиниць у мовленні, тощо.

3. **Форми та способи презентації мети і завдань навчання іноземної мови, їх співвідношення з вимогами навчальної програми.**

4. **Мотивація навчальних дій учнів: форми та способи стимулювання до виконання передбачених у підручнику вправ і завдань; засоби та прийоми, що забезпечують поточну (актуальну) та цільову (загальну) мотивацію.**

5. **Індивідуалізація навчання: форми, способи і засоби, що сприяють виконанню мети і завдань навчання за умов участі у навчальному процесі різних індивідуально-особистісних типів учнів:**

-
- а) чи передбачено використання різних каналів (слухового, зорового, мовленєво-моторного, рухового) у процесі презентації нового навчального матеріалу відповідно до різних типів сприймання;**
 - б) чи різними способами здійснюється семантизація нового навчального матеріалу (коментар, переклад, контекст, демонстрація, унаочнення тощо) у відповідності до різних типів пам'яті учнів;**
 - в) чи враховує формулювання завдань до вправ різні типи мислення учнів, чи використовуються зразки (моделі), підстановчі таблиці, схеми, правила, інструкції тощо;**
 - г) чи передбачає підручник систему диференційованих вправ і завдань, які враховують різний рівень розумової діяльності**

та різний рівень зацікавленості учнів у тому чи іншому виді навчальної діяльності, а отже, різний рівень готовності до вивчення іноземної мови.

6. Рівень актуальності, науковості, адекватності та інформаційної достатності навчальних матеріалів, уміщених у підручнику; дидактична та методична доцільність ілюстрацій, таблиць, схем тощо.

7. Наявність у підручнику матеріалів, які сприяють реалізації виховної, освітньої та розвивальної цілей навчання.

8. Здатність підручника для використання в умовах самостійної діяльності школярів, його доступність і прозорість.

-
9. **Відповідність підручника віковим особливостям учнів, їхнім інтересам і схильностям (як у ньому реалізується особистісно-орієнтований підхід до учня).**
 10. **Структура підручника: цілісність, чіткість, доступність, прозорість, завершеність компонентів, їх взаємозв'язок у структурі підручника.**
 11. **Обсяг підручника, його завершеність, достатність навчальних матеріалів для виконання вимог навчальної програми для відповідного класу або ступеню навчання.**
 12. **Відповідність підручника санітарно-гігієнічним нормам; якісне поліграфічне виконання.**

13. Засоби досягнення мети і завдань навчання іноземної мови (зазвичай, це вправи і завдання): рівень дотримання основних дидактичних вимог щодо побудови системи (комплексів) вправ і завдань, репрезентованих у підручнику, їх методична доцільність, збалансованість, достатність для навчання всіх видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письма), відповідність потребам міжкультурного спілкування.

14. Наявність у підручнику засобів, які сприяють усвідомленому оволодінню навчальним матеріалом, операціями та діями з ним (правила, інструкції, мовленнєві зразки, мовленнєві та візуальні опори тощо).

15. Автентичність навчальних матеріалів підручника, відповідність його мови сучасним нормам, прийнятим у країні, мова якої вивчається.

16. Наявність у змісті підручника засобів, які сприяють формуванню соціокультурної компетентності та забезпечують взаємопов'язане навчання мови і культури народу, носія цієї мови.

17. Методична організація тематичних циклів підручника: співвідношення всіх компонентів, взаємозв'язок, логічність, способи досягнення мети і завдань навчання, функціональність усіх видів діяльності.

18. Функціональне навантаження змісту окремого уроку (параграфа) підручника, його цільове спрямування, рівень зорієнтованості на виконання основних концептуальних положень; послідовність у викладі навчального матеріалу; цілісність і логічна завершеність уроку.

19. Наявність у підручнику допоміжних матеріалів, які сприяють реалізації навчального процесу: словників, довідників, таблиць, схем, ілюстрацій, рубрик тощо, їх доступність і доцільність.

20. Форми і способи здійснення контролю/самоконтролю рівня оволодіння учнями іноземною мовою, види і об'єкти контролю, їх доцільність і ефективність.

21. Доцільність і якість навчального комплексу (книги для учня – власне підручника, книги для вчителя, робочих зошитів, книги для самостійного читання, посібника для навчання аудіювання, граматичного довідника, тестів для визначення рівнів оволодіння мовою і мовленням, аудіо/відеоматеріалів, словників, програмних засобів тощо), його ефективність для виконання мети і завдань навчання.

ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ДОСТАТНЬОГО РІВНЯ ВОЛОДІННЯ УЧНЯМИ ІНШОМОВНИМ СПІЛКУВАННЯМ

- наявність потреби у вивченні мови й культури інших народів, умотивованість і усвідомлення здійснюваних навчальних дій, що забезпечують успішність цього процесу;
- вміння створювати траєкторію власного іншомовного розвитку під час засвоєння навчального змісту підручника відповідно до сформованих здібностей і набутого досвіду, умотивовано управляти своєю навчальною діяльністю;
- вміння оцінювати навчальні завдання, репрезентовані у підручнику, відповідно до власних розумових можливостей, здібностей, потреб і знаходити оптимальні та раціональні способи їх виконання;

-
- спрямованість на виконання нетипових комунікативних завдань (навчально-мовленнєвих ситуацій, проектної роботи, рольових ігор тощо), у яких відсутні зразки/опори, та тих, які вимагають інтегрування набутого навчально-комунікативного досвіду;
 - здатність до творчого пошуку, наявність інтуїції під час виконання продуктивних видів діяльності, зокрема у процесі самостійного створення власних мовленнєвих продуктів у письмовій та в усній формах;
 - уміння самостійно здобувати нові знання, створювати і методично доцільно долучати власні способи виконання навчально-пізнавальної діяльності, особливо творчих видів роботи;

-
- **уміння ефективно користуватися набутим лінгвістичним, країнознавчим і загальноосвітнім іншомовним досвідом, а також досвідом, набутим під час вивчення інших навчальних предметів;**
 - **здатність до модифікації, трансформації, експериментування під час виконання творчих комунікативних завдань, усвідомлення їх потреби для набуття іншомовного мовленнєвого досвіду;**
 - **готовність до усвідомленого оволодіння способами навчальної комунікативної діяльності, уміння адекватно їх застосовувати;**

- **відсутність побоювань припуститися помилок у навчальній діяльності, вміння аналізувати їх причини і володіти здатністю позбуватися;**
- **наявність емпатичних здібностей – вміння бачити й оцінювати світ з позиції іншої людини і антиципації – здатності прогнозувати інформацію, уміщену в підручнику, яка надходить через різні канали сприймання: зміст текстів для читання і слухання, зміст створених співрозмовником мовленнєвих продуктів під час усного і писемного спілкування;**
- **вміння під час виконання завдань підручника толерантно взаємодіяти з однокласниками, навіть за умови наявності в них іншої точки зору на спільні об'єкти вивчення;**

-
- **здатність дотримуватись у процесі спілкування норм комунікативної поведінки, прийнятих у відповідному іншомовному соціумі, зокрема і тих, які не узгоджуються з аналогічними у рідномовному середовищі та характерних йому;**
 - **уміння працювати в колективі з метою виконання спільних комунікативних завдань, репрезентованих у змісті підручника, усвідомлювати їх зміст, цілі та потреби для власного іншомовного мовленнєвого розвитку;**
 - **уміння об'єктивно аналізувати й критично оцінювати рівень розвитку та результати своєї роботи як вторинної мовної особистості і як суб'єкта навчальної діяльності і за потреби коригувати її та шукати шляхи удосконалення.**

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

